

Projekt Třídím gastro se stále více prosazuje v Olomouckém kraji a míří také za jeho hranice

Společnost Energy financial group (EFG) loni jako první v republice spustila nový projekt zaměřující se na systematický a plošný sběr gastroodpadu z domácností s názvem Třídím gastro. Projekt ve své zatím pilotní podobě postupně odstartoval v Rapotíně, Šumperku, Velkých Losinách, Novém Malíně a Bludově, k nimž se v listopadu přidala i Olomouc.

Do označených tmavě hnědých sběrných nádob o objemu 120 l mohou občané vyhazovat širokou škálu kuchyňských odpadů, jako jsou tepelně upravené i neupravené potraviny rostlinného či živočišného původu, prošlé potraviny, a to i s původním obalem (tedy plastu, papíru, kovu – kromě skla), ale také zbytky jídel, maso, mléčné výrobky, pečivo, cukrovinky,

čajové sáčky či kávovou sedlinu apod. Společnost EFG Rapotín BPS zpracovává gastroodpad z domácností ve své bioplynové stanici v Rapotíně, ale zatím jen v řádu několika tun týdně. Tamní BPS však má roční kapacitu na zpracování 30 tisíc tun bioodpadu. Hlavními zdroji bioodpadu pro BPS proto jsou prošlé potraviny v obchodě, odpady z potravinářského průmyslu, zbytky

z restaurací, ale nepohrdnou tam ani třeba výpalky z pálenic apod. – to vše v objemu přibližně 60 až 80 tun denně.

„Gastroodpad je dosud stále pouze minoritou v celkovém objemu bioodpadu, ale jsme přesvědčeni o tom, že jeho podíl poroste,“ uvedl pro Moderní obec obchodní ředitel EFG Rapotín BPS Ondřej Černý.

Veškerý svezžený bioodpad najde v Rapotíně energetické využití při výrobě bioplynu, potažmo biometanu, elektřiny a tepla.

PROJEKT, KTERÝ DÁVÁ SMYSL

Podle Ondřeje Černého v obcích a městech, kde ve spolupráci s jejich vedeními tato společnost pilotně odzkoušuje projekt Třídím gastro, je zatím občanům k dispozici zhruba 250 výrazně označených hnědých nádob se speciálním těsnicím systémem, aby do nich vyhozené zbytky potravin ne-

První zkušenosti z pilotních projektů obcí a měst svědčí ve prospěch u nás zatím ojedinělého sběru, likvidace

Již v několika obcích a městech Olomouckého kraje se pilotně ověřuje projekt společnosti EFG Třídím gastroodpad. Do čtyř radnic jsme směřovali své anketní otázky:

- 1) Co si u vás slibujete od nového způsobu nakládání s gastroodpadem a potvrzuje se zatím vaše očekávání?
- 2) Kdy jste se sběrem gastroodpadu začali, kolik nádob na jeho ukládání je u vás lidem k dispozici a podle čeho jste se rozhodli o rozmístění nádob?
- 3) Kdyby v některé jiné obci, jiném městě chtěli rovněž zorganizovat sběr a odvoz gastroodpadu, co byste jim poradili?

Mgr. BOHUSLAV HUDEC,
starosta obce Rapotín

1) Nejvíce si vážím dobré spolupráce se společností EFG, odpad zmizí z černých popelnic a my ho odevzdáme přímo zpracovateli.
2) Se sběrem jsme začali na jaře roku 2021, máme k tomu šest kusů 240litrových nádob, celá obec prozatím jimi není pokryta. Na jaře roku 2022 plánujeme rozšíření sběru prakticky na celou obec. Jednak formou systému door in door, kdy bude k vytipovaným rodinným domům přidělena menší nádoba (např. pětilitrová) na gastroodpad a ostatní lokality budou pokryty nádobami o objemu 240 l.
3) Já nemám tomuto projektu co vytknout. Rapotín má výhodu, že zařízení na zpracování odpadu má na svém katastrálním území. Rozhodně je nutné se vě-

novat logistice svozu, aby pro obce neměly vysoké náklady na svoz.

Ing. JAKUB JIRGL,

2. místostarosta města Šumperka

Od třídění gastru si slibujeme především snížení množství směsného odpadu, které vozíme na skládku. Jsem rád, že se nám tato vize daří naplňovat. Domnívám se, že právě třídění této komodity je klíčem k úspěchu a naplnění limitů daných odpadovým zákonem.

Gastroodpad totiž tvoří zhruba jednu třetinu objemu běžné popelnice na směsný odpad a zároveň je to nejtěžší složka. Proto nás těší, že množství této komodity ve sběrných nádobách stále vzrůstá.

Osobně musím vyseknout poklonu našim občanům, kteří se do třídění nové komodity pustili. Také musím poděkovat společnosti EFG Rapotín BPS, která je součástí společnosti Energy financial group (EFG). Je pro nás velkým rádcem a garantem celého projektu.

2) Pilotní projekt třídění biologicky rozložitelného odpadu z kuchyní, tedy gastroodpadu, se zaměřením na domácnosti, jsme začali tvořit prakticky od podzimu 2020. Několik měsíců jsme jej ladili společně s kolegy z odboru životního prostředí a vedením rapotínské bioplynky EFG Rapotín BPS.

Projekt jsme odstartovali 3. května 2021. Prakticky po celém městě jsme rozestavěli téměř čtyři desítky nádob. V současné době jich je již k dispozici 52 a v příštím roce budou přibývat další, tak abychom síť sběrných míst optimalizovali.

Lidé, kteří doma třídí gastroodpad, si také mohou pořídit malé domácí nádoby. Koupit si je mohou v informačním centru na Hlavní třídě v Šumperku nebo na radnici, na přepážce, kde se vybírají poplatky za odpad.

Klíč výběru míst pro umístění nádob byl jednoduchý.

Startu pilotního projektu předcházela informační kampaň v městských sdělovacích prostředcích, na webu, sociálních sítích i prostřednictvím regionálních tištěných i elektronických médií. Občany jsme informovali, co je gastroodpad, jak jej třídít a co se s ním bude dít. Zároveň jsme vyzývali zájemce, aby se o nádobu na novou komoditu sami přihlásili. Dalo by se tedy říct, že v první vlně jsme umísťovali nádoby na gastroodpad na přání občanů. Ke třídění se přidali také naši zaměstnanci, sběrné nádoby jsou na všech městských úřadovnách.

3) Městům a obcím, které by se chtěly pustit do třídění gastroodpadu, rádi poradíme, případně jejich zástupci mohou přijet k nám na exkurzi. Domnívám se, že jsme uspěli díky promyšlené kampani a počáteční dobrovolnosti. Všem, kteří zodpovědně třídí, moc děkujeme. Důležité je se také zamyslet nad tím, jak předcházet vzniku odpadu, což je však otázka jak na nás spotřebitele, tak na samotné producenty zboží a obalové společnosti.

Ing. JANA FIALOVÁ,
starostka obce Velké Losiny

1) Hlavním cílem našeho odpadového hospodářství je docílit snížení produkce celkového množství odpadu

FOTO: ARCHIV

Ondřej Černý, obchodní ředitel EFG Rapotín BPS: Gastroodpad je dosud stále pouze minoritou v celkovém objemu k nám sváženého bioodpadu, ale jsme přesvědčeni o tom, že jeho podíl poroste

obtěžovaly okolí zápachem a nelákaly třeba potkany.

Společnost tímto svým projektem reaguje na blížící se povinnost, kdy již v roce 2024 budou obce na základě nového odpa-

dového zákona muset ze směsného komunálního odpadu (SKO) separovat biologicky rozložitelný komunální odpad (BRKO). „Vstupem do našeho pilotního projektu radnice dobrovolně přijímají závazek tento úkol převzít už teď a v předstihu se učí – a my s nimi, třídít gastroodpad od běžného směsného komunálního odpadu,“ uvedl Ondřej Černý.

Zároveň upozornil na fakt, který si společnost EFG Rapotín BPS sama ověřila už během prvních měsíců fungování projektu v obcích a městech, totiž že čím více gastroodpadu se dostane do hnědých nádob, o to méně se v dané lokalitě vyprodukuje směsného komunálního odpadu. Zbytky potravin přitom představují až čtvrtinu, či dokonce třetinu váhového podílu SKO a zbytečně se ukládají na skládky.

Ostatné nový zákon o odpadech už od loňského ledna stanovil postupně, rok od roku zvyšování poplatku za skládkovné za tunu odpadu. Územní samosprávný celek může na základě přechodného ustanovení v § 157 zákona o odpadech uplatnit u provozovatele skládky nárok na tzv. slevu, a to u množství odpadu nepřekračujícího průměrnou výši produkovaného odpadu na každého svého občana, přičemž strop této výše pro uplatnění slevy rok od roku klesá. Jestliže loni to bylo 200 kg na každého občana ročně, letos půjde už pouze

o 190 kg s tím, že v roce 2029 to má být již jen 120 kg. V roce 2030 pak už městům a obcím nárok na takovou slevu zanikne.

Připomeňme, že v roce 2030 (a dále) důležitý základ poplatku za ukládání na skládku u využitelného odpadu bude činit 1850 Kč za tunu a rok (letos 900 Kč) a u zbytkového odpadu 700 Kč (letos 500 Kč).

„Naše vize je taková, že poplatky za odpad se v obcích a městech rok od roku asi snižovat nebudou,“ konstatoval Ondřej Černý. „Ale nemusí růst tak, jak by mohly růst, pokud by radnice do našeho či jiných podobných projektů nevstoupily.“

DODÁVKA „AŽ NA KLÍČ“

Pilotní projekty zejména ve městech jsou zatím omezeny pouze na vytipované lokality. Radnice si pro ně obvykle volí sídliště – v nich má EFG Rapotín BPS zatím rozmístěno zhruba 70 % všech svých sběrných nádob, zpravidla v už zavedených hnízdech na třídění odpadu. Ale na základě požadavků občanů mohou být nádoby instalovány také u konkrétních bytových domů, nepatrná část je zatím umístěna v zástavbě rodinných domů.

Společnost EFG Rapotín BPS v podstatě municipalitám svůj projekt komplexně poskytuje „na klíč“. „K zájemcům přijedeme, domluvíme se na lokalitě, vytipujeme, kolik je v ní nutné umístit nádob a ve spo-

a využití gastroodpadu z domácností

v naší obci. Snažíme se však také občany motivovat ke třídění odpadů nejen finančně, ale i co nejlepší dostupností třídění – a musím říci, že se nám to daří. Na celém projektu si vážíme myšlenky dalšího využití odpadu. Společnost EFG zpracovává odpad čtyřmi

různými způsoby produkce: bioplynu, tepelné energie, elektrické energie a hnojiva. Komunikace a spolupráce s bioplynovou stanicí je výborná. Zaměstnanci společnosti EFG jsou velmi ochotní a zapálení pro věc. Ve spolupráci se zástupci společnosti EFG uspořádala obec loni v říjnu exkurzi do bioplynové stanice v Rapotíně. Občané se o téma zpracování gastroodpadu zajímají, čemuž napovídá i skutečnost, že se exkurze díky dotazům protáhla skoro o hodinu oproti původně plánované době.

Třídění gastroodpadu vede k poklesu váhy směsného komunálního odpadu, protože bioodpad a gastroodpad běžně tvoří jeho významnou část.

Osobně si nejvíce vážím toho, že se občané do projektu aktivně zapojili a tyto nádoby využívají. Vstoupili jsme do projektu s tím, že to zkusíme, ale dnes již víme, že budeme nádoby ve vybraných lokalitách posilovat. Zejména u bytových domů, kde občané nemají jinou možnost likvidace gastroodpadu.

2) S projektem jsme začali v červnu 2021 se šesti nádobami. Přednostně jsme se zaměřili na domácnosti, které neměly jinou možnost a většina jejich gastroodpadu směřovala do směsného komunálního odpadu. Konkrétně šlo o dvě největší sídliště v obci, kde žije přibližně jedna čtvrtina z celkového počtu obyvatel. K začátku loňského prosince jsme tímto způsobem vytřídili

2,5 tuny gastroodpadu. I my na obecním úřadě jdeme příkladem a třídíme gastroodpad, který zde vzniká.

Plánujeme rozšíření této služby pro další bytové domy v obci, ale rozšíření na celou obec není naším cílem. Žijeme na vesnici a někteří obyvatelé stále chovají domácí zvířata, která se postarají o zbytky jídla jejich i sousedů. Je třeba zdůraznit, že v odpadovém hospodářství kládeme důraz také na celkové snížení produkce odpadu.

3) Celý projekt jsme vyhodnocovali v prosinci loňského roku. Rozhodně bych jej doporučila všem obcím, zejména těm s rozsáhlou výstavbou bytových domů, sídlišť či zástavbou rodinných domů bez hospodářských stavení. Tam občané nemají jinou možnost než gastroodpad ukládat do směsného komunálního odpadu. V našem případě je velkou výhodou, že bioplynka je v dostupné vzdálenosti pro realizaci svozů.

A co se týká přípravy projektu? Před zahájením projektu jsme provedli průzkum mezi občany na sídlišť prostřednictvím domovníků. Nejdůležitější je, aby lidé o těchto nádobách věděli a měli je k dispozici na dostupných místech. Doporučuji s lidmi o odpadech komunikovat, proto bychom poradili: Ptejte se lidí, komunikujte s nimi, motivujte je a dejte jim prostor třídít.

Ing. OTAKAR BAČÁK,

náměstek primátora statutárního města Olomouce

1) Na hodnocení výsledků spolupráce s EFG je ještě příliš brzy – svoz probíhá necelý měsíc a první průběžné měsíční výsledky nemáme prozatím k dispozici. Z provozního pohledu lze spolupráci hodnotit jako bezproblémovou – nádoby jsou pravidelně vyváženy, čistěny a dezinfikovány, nebyly zaznamenány žádné stížnosti občanů.

2) Pro realizaci pilotního projektu byla vybrána sídlištní zástavba, protože ta zahrnuje více než 70 % obyvatel

Olomouce, a proto se tam i produkuje nejvíce SKO. Stejně tak společnost EFG nemá dosavadní zkušenosti s tak velkou lokalitou, a i pro ni je tedy přínosné ověřit si funkčnost sběru v takové zástavbě. Konkrétně byla vybrána ucelená lokalita sídliště Povel – jde o kompaktní

svozoovou oblast (snížení nákladů na svoz), která v minulosti prošla z větší části revitalizací a jsou tam k dispozici nově zrekonstruovaná stanoviště odpadních nádob s dostatečnou kapacitou pro rozšíření sběru o další komoditu gastroodpadu. Před zahájením projektu a v jeho úvodní fázi byla realizována člená propagační kampaň – letáky do schránky, články v médiích (tisk, internet), reportáže v regionálních televizích, plakáty na veřejných prostranstvích apod.

Pilotní projekt byl zahájen 1. 11. 2021 rozmístěním nádob, první svoz byl proveden 8. 11. téhož roku. Následně probíhají svozy v týdenním intervalu. Na sídlišti Povel je rozmístěno 40 speciálních nádob o objemu 120 litrů prakticky rovnoměrně na všech stanovištích s kontejnery na SKO a tříděné odpady tak, aby všichni občané dané lokality měli nádoby snadno dostupné. Projekt je plánován do června 2022, poté bude vyhodnocen a na základě výsledků bude rozhodnuto o dalším postupu rozšiřování a způsobu zajišťování svozu.

3) Doporučuji na projektu spolupracovat s odbornou firmou, která již má se svozem gastroodpadu zkušenosti, nebo minimálně mít dopředu podchycenou spolupráci s vhodným koncovým zařízením na zpracování gastroodpadu s dostatečnou zpracovatelskou kapacitou. A samozřejmě v předstihu zajistit důkladnou informovanost občanů.

CH₄

PŘÍJEM ODPADU

Schéma bioplynové stanice v Rapotíně na Šumpersku

lupráci s radnicí zajistíme i informovanost a potřebnou osvětu občanů. Se spuštěním projektu následně dokážeme sdělovat radnicím, kolik gastroodpadu jsme z jejího území každý týden svezli. A nejen to – umíme i upřesnit, jaká byla naplněnost jednotlivých nádob,” vysvětlil Ondřej Černý.

V Šumperku je tak nyní například průměrná naplněnost 45 kg gastroodpadu na každou nádobu, ve Víkřovicích se tato hodnota pohybuje okolo 20 kg. „Začne-li naplněnost klesat, umíme – opět po dohodě s radnicí – nádobu přemístit jinam, třeba na roh dvou ulic, a samozřejmě znovu dát o tom vědět obyvatelům dané lokality,” dodal Ondřej Černý.

DALŠÍ PLÁNY

Společnost EFG Rapotín BPS i s ohledem na výše uvedené počítá s dalším nárůstem svozu gastroodpadu z obcí. Bioplynová stanice v Rapotíně má pro tyto účely vyčleněnou kapacitu přibližně pěti až osmi tisíc tun ročně. Další BPS má společnost ve Vyškově se současnou roční kapacitou 11 tisíc

Radnice si pro pilotní projekty obvykle volí sídliště. Ale na základě požadavků občanů mohou být nádoby instalovány také u konkrétních bytových domů, nepatrná část je zatím umístěna v zástavbě rodinných domů.

tun. Ta již zcela funguje „na doraz“, a proto se chystá rozšíření její kapacity na 30 tisíc tun, přičemž se stanice zároveň komplexně zrekonstruuje. O stanovisko EIA už je tam požádáno.

Rapotínští připravují také dva projekty na rekonstrukci dvou již nefunkčních bioplynových stanic, aby do tří let mohly být opět uvedeny do provozu. „Rozhlížíme se i po celé republice po podobných zaříze-

ních, která by bylo možné upravit na příjem a zpracování gastroodpadu,” řekl nám Ondřej Černý.

Společnost své partnery z radnic také upozorňuje na to, že například v rámci nového OP Životní prostředí se chystají nové možnosti podpory, třeba dotace na pořízení svozových nádob, a to i na gastroodpad.

U velkých měst, ale třeba i v případě svazků obcí účelově založených pro sběr gastroodpadu se do budoucna jako perspektivní jeví budování případných překladišť, kam by se gastroodpad z jednotlivých lokalit svážel menšími vozidly na stlačený zemní plyn (CNG) či biometan, a odtud pak hromadně odvážel do bioplynové stanice. Takto komplexně pojaté projekty by měly i větší šanci na dotační podporu.

„Aktivně komunikujeme s městy a obcemi i mimo Olomoucký kraj, například v Moravskoslezském a Jihomoravském kraji, ale také třeba v Kraji Vysočina,” uzavřel Ondřej Černý. ■

IVAN RYŠAVÝ